

Pedagogika dětí do tří let

Mgr. et Mgr. Lucie Grůzová

Dvouleté dítě

Psychologické aspekty dítěte

Potřeby jako východisko pro plánování:

- Potřeba určitého množství, kvality a proměnlivosti podnětů.
- Potřeba určité stálosti, řádu a smyslu v podnětech.
- Potřeba prvotních citových a sociálních vztahů.
- Potřeba identity, společenského uplatnění a společenské hodnoty.
- Potřeba otevřené budoucnosti neboli životní perspektivy.

Matějček, Langmeier

Maslowova hierarchie potřeb

Vazba dítěte na dospělého osobu (attachment)

- Bowlby, 2010; Ainswortová
- Papoušek, Paul,

Cíle vzdělávání v ČR

- RVP pro děti od dvou let (ŠZ 2017, RVP 2018)
- Kompetence
- Vzdělávací oblasti

- Podle anglické předlohy Práce s dětmi od narození do tří let
  - Zodpovědná péče (responsive care)
  - Vztahy (relationship)
  - Respekt (respect)

Společnost a dítě

- ⊙ Postavení dítěte = postavení dospělého
- ⊙ (stvrzeno Úmluvou o právech dítěte 1989)

- ⊙ Rodinná politika státu
- ⊙ r. 2005, 2009 **Národní koncepce
prorodinné politiky**

•

2005

- *Podpora finančního ocenění rodin*
- *Podpora prorodinného klimatu ve společnosti*
- *Podpora vytváření bezpečného životního prostředí pro rodiny s dětmi*
- *Popularizace rodičovství ve společnosti a výzkum v oblasti rodiny*

2009

- Podpora vytváření vhodných socioekonomických podmínek pro fungování rodin zaměřující se na finanční zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny a služby péče o děti;
- Podpora zkvalitňování rodinných vztahů a posilování rodičovských kompetencí;
- Podporu rodin se specifickými potřebami;
- Podporu zapojení krajů a obcí do rodinné politik

Prorodinná opatření

- *porodné* (jednorázová peněžitá pomoc při narození prvního dítěte v sociální tísní).
- *mateřská dovolená* (dovolená matky před porodem a ihned po porodu, během níž platí pracovní smlouva a je vyplácen tak zvaný příspěvek v mateřství (*Peněžitá pomoc v mateřství*). Částka vyplácená státem podle doporučení Mezinárodní organizace práce má činit minimálně 12 týdnů s náhradou mzdy minimálně 67% předchozí mzdy. Podle EU minimálně 14 týdnů.
- *otcovská dovolená (otcovské)* je dovolená otce v období kolem porodu a ihned po narození dítěte. Existují dva „typy“ kolem porodu 2-3 dny, po porodu jako obdoba mateřské dovolené 2 – 4 týdny. Během ní může být otci vyplácen příspěvek v otcovství. (Ve Švédsku a Německu tzv. *otcovská kvóta* v průměru 2 měsíce.)

- *rodičovská dovolená* určená pro oba rodiče pro péči o dítě po skončení mateřské dovolené.
- *rodinné dávky* především přídavky na děti (plošné nebo testované), diferencované podle počtu, věku dětí nebo univerzální, dávky spojené se specifickou situací rodiny (neúplné rodiny, rodiny se zdravotně postiženým dítětem, sociální příplatky).
- *daňová politika* ve vztahu k rodinám (zdanění příjmů – společné zdanění, odečitatelné položky podle situace v rodině).
- *služby a péče o děti* představují různé formy podpory státem dotované péče pro děti od narození do jejich 18 let.

Služby péče o děti

V současné době lze podle platné legislativy poskytovat služby péče o děti:

- zřízením mateřské školy podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon) – věcně spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy;
- provozováním některé z živností péče o děti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (zákon o živnostenském podnikání) – věcně spadá pod Ministerstvo průmyslu a obchodu;
- poskytováním služby péče o dítě v dětské skupině podle zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o dětské skupině) – věcně spadá pod Ministerstvo práce a sociálních věcí. Více informací o dětských skupinách viz web www.dsmpsv.cz.
- mikrojesle

Institucionální péče - Jesle

- Historie
- 1832 – první opatrovny pro chudé
- 1884 – první městské jesle
- Od r. 1960 – snaha o ucelený systém jeslí a mateřských škol

Institucionální péče - Jesle

K 31.3.2013 jesle končí jako zdravotnická zařízení.

- ⊙ Ministerstvo zdravotnictví nepovažuje za nezbytné, aby péče o všestranný rozvoj zdravých dětí do 3 let věku byla dále poskytována v režimu zdravotnického zařízení, neboť není důvod, aby zdravé děti, které nepotřebují zdravotní péči, pobývaly ve zdravotnickém zařízení

Stav jeslí v jednotlivých letech

Rok	1990	1991	2000	2007
Počet zařízení	1 043	486	65	49
Počet míst v jeslích	39 829		1867	1587

Soukromá péče - celodenní

- ◎ **Jesle** - zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, **vázaná živnost** „Péče o dítě do tří let v denním režimu“
  - odborná způsobilost: VŠ v oboru ošetřovatelství nebo VOŠ obor dětská sestra nebo všeobecná sestra se zaměřením na pediatrii nebo SOŠ v oboru dětská sestra.
- ◎ **Hlídací agentury** - volná živnost „Poskytování služeb pro děti a domácnost“ (tzv. baby-sitting)

Další možnosti ne-veřejné péče

- **Dětská skupina** - Podle záměru zákona o dětské skupině (MPSV, 2013) mohou být 3 druhy dětských skupin:
  - Malá skupina (1 – 4 děti)
  - Střední skupina (4 - 12 dětí)
  - Velká skupina (13 - 24 dětí)
- **Mikrojesle**
- **Firemní školky** - V lednu 2013 bylo evidováno patnáct společností zapojených do projektu „Audit rodina x zaměstnání“. (MPSV, 2013)
- **Dětské koutky**

Možnosti zřízení alternativních forem hlídání

- na základě zákona č. 20/1966 Sb., o péči a zdraví lidu
- na základě zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání v rámci živnosti vázané „péče o dítě do tří let věku v denním režimu“
- Obsahem činností obou zřízení je „poskytovat péči a všestranný rozvoj dětí zpravidla ve věku do tří let.“ (MPSV, 2012)
- vyhláška o hygienických požadavcích, atd.

Mateřské centrum

- **Síť mateřských center o. s.** vznikla v roce 2001 na základě dlouholeté neformální spolupráce mateřských center za účelem posilování hodnot rodiny a mezigeneračních vztahů, úlohy rodičů, mateřské a otcovské role ve společnosti; podpory právní ochrany rodiny, mateřství a rovných příležitostí pro všechny; podpory zdravého života ve zdravém prostředí.
- Mateřská centra (dále jen MC) zřizují zpravidla matky na mateřské dovolené, které se zároveň podílejí na jejich samosprávě a zajišťují programy, umožňují matkám s malými dětmi vyjít z izolace, kam se celodenní péčí o dítě dostávají.

Programy MC

Programy, které MC nabízejí pro rodiče i děti, nebo pro rodiče s hlídáním dětí:

- Tvořivé
- Vzdělávací
- Hlídání dětí
- Sportovní
- Rekvalifikační
- Jednorázové akce

Kurzy pro děti do tří let

Zaměřené:

- Na rozvoj motoriky – plavání kojenců a batolat, cvičení maminek s dětmi, masáže kojenců a batolat
- Na rozvoj řečového vývoje – znakování batolat, cizí jazyk (Hellen Doron, Go Kids!)
- Na hudební rozvoj – hudební škola Yamaha

Péče o děti do tří let v zahraničí

Tabulka č. 1.5 Mezinárodní srovnání podílu dětí navštěvujících zařízení denní péče z příslušné věkové skupiny (%)

země	děti ve věku 3-5 let	děti ve věku 0-3 roky	země	děti ve věku 3-5 let	děti ve věku 0-3 roky
Francie	101,9	28,0	Rakousko	74,0	6,6
Itálie	100,3	6,3	Slovensko	72,4	17,7
Belgie	99,6	33,6	Lucembursko	72,3	14,0
Španělsko	98,6	20,7	Austrálie	71,5	29,0
Island	94,7	58,7	Nizozemí	70,2	29,5
Nový Zéland	92,7	32,1	Irsko	68,2	15,0
Dánsko	89,7	61,7	Mexiko	64,9	3,0
Maďarsko	86,9	6,9	USA	62,0	35,5
Švédsko	86,6	39,5	Korea	60,9	19,5
Japonsko	86,4	15,2	Řecko	46,8	7,0
Česká republika	85,3	3,0	Finsko	46,1	22,4*
Norsko	85,1	43,7	Švýcarsko	44,8	-
Velká Británie	80,5	25,8	Polsko	36,2	2,0
Německo	80,3	9,0	Turecko	10,5	-
Portugalsko	77,9	23,5	Kanada	-	19,0

* opraveno pro rok 2008

Péče o děti do tří let v zahraničí

- Velká Británie
- Mateřská dovolená je od roku 2007 stanovena na 13 měsíců (52 týdnů, z toho je necelých 10 měsíců (39 týdnů) finančně kompenzováno. Prvních 6 měsíců 90% předchozí mzdy, zbytek maximálně 492 GBP
- K nabízeným službám patří:
  - Denní jesle (nurseries) s provozem 12 hodin denně.
  - Jesle pro děti od 0-5 let.
  - Registrované pečovatelky pečují o max. 4 děti ve své domácnosti.
  - Chůvy (nannies) pečují o dítě v jeho domácím prostředí.
  - Dětská centra pro rodinu (Sure Start Centres) jsou zaměřené především na pomoc rodinám ze socioekonomicky a sociokulturně znevýhodněného prostředí.

Švédsko

- Rodičovská dovolená je poskytována 13 měsíců (480 pracovních dnů) za zhruba 80% částku původního platu. Pro každého rodiče jsou určeny dva měsíce rodičovské dovolené, zbývajících 9 si mohou volit.
- rodičovského příspěvku po dobu 26 měsíců.
- Předškolní zařízení pro děti do 3 let jsou bohatě dotována, stát dohlíží na kvalitu, a proto jsou i hojně využívána. Obecní zákony nařizují zajistit pro děti (zejména předškolního věku) dostatek míst.

Francie

- Mateřská dovolená trvá 16 týdnů, z toho 6 týdnů před narozením dítěte. Při narození třetího a dalšího dítěte se zvyšuje na 26 týdnů. Žena, která byla pojištěná a nejméně 6 měsíců před porodem zaměstnaná dostává 100% předchozí mzdy.
- Skupinové (kolektivní jesle)
- Rodinné jesle
- Rodičovské jesle
- Mateřské asistentky
- Dětské zahrádky
- Mateřské školy

Otázky do diskuze

- *Jaké jsou hlavní důvody pro rozšiřování péče o děti do 3 let v jeslích?*
- *Jsou zařízení pro děti do tří let nutná v zájmu dítěte nebo jsou diktována požadavky trhu?*
- *Proč rodiče vyhledávají kroužky pro své děti od narození?*

Budoucnost

- Dvouleté děti už v MŠ jsou. Jak tuto otázku vyřešíme?

Děkuji za pozornost

